

נפשו גחלים תלהט

גליון 455 מקץ - חנוכה תשפ"ו

ניצוצות ממשנת הגאון הצדיק ר' ישראל אליהו וינטרויב זצוק"ל

לתרומות והנצחות, הוספת מנויים, הצעות והערות יש לפנות בטלפון: 0-7695449 או למייל 1nafsho@gmail.com

ניתן להוריד עלונים קודמים באתר "דרשו" "בינינו"

חנוכה המעמיד של ישראל בגלות עד התכלית [חלק ב']

המקדש, יש בהם במיוחד "נחת רוח שאמרתי ונעשה רצוני" שענינה להגיע עד הרצון העליון ולפתוח פרשיות חדשות בתורה שיש להם קשר להאור הגנוז בתורה.

הדרך לגשת לקיום המצוות

אם ניגשים למצווה עם יותר ערך, יותר לשם שמים לא באקראי, כמ"ש במס"י על הכנה למצווה שלא יעשה המצוה כמו שנזדמנה לידו בדרך מקרה, אלא יאחז שם ויכניס שם כמה כוחות שזה מייפה את המצווה ומחזקה, ואז זה פותח עמקים חדשים בתורה. החנוכה אף שהיא רק שמונה ימים יכולה היא לפתוח דברי תורה חדשים בנפש שיוכל להשתמש בזה כל החיים, אחרי שהשיג עולם חדש כבר הכל נראה אחרת, כל הנהגת ושאפת החיים משתנים, כי תמיד הכל מתהפך לפי השקפת האדם, וואס הערלאך האנ גיצונדען, אז יותר נעשה רצוני של עבודת המקדש יש כאן, ואז נפתח יותר אור הגנוז בנפש ואז נפתחים דברי תורה השייכים לזה, זהו סגולת ימי החנוכה.

כח החידוש חיות פנימית

מסופר שאצל האבני נזר היו ניגשים להדלקת נרות חנוכה עם איזה חידוש בדברי תורה, פעם שאל את אחד התלמידים עם מה ניגש להדלקת הנרות, ואמר שלא נתחדש לו אז הדליק כך, א"ל האבני נזר, מה? הדלקת כמו ע"ה, ויש לבאר תמיהה זו. אלא הן הן הדברים כיון שבנרות יש חיות אור הגנוז, שחוץ ממה שרואים בו מסוה"ע וע"ס יש בה כח מחדש, כמו שאנו אומרים בסוף ברכת המאורות המחודש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, פי' דכח חידוש מע"ב מן ההעדר מונח בכח האורה, ואנו יש לנו רק נובלות אורה שלמעלה גלגל חמה (בר"ר), אבל תוקף כח החידוש הוא באור הגנוז, ומה שעתה יוצא לפועל עולם המעורב ברע לע"ל יצא עולם שכולו טוב ע"י האורה, היינו

המעשה מגיע עד הרצון

כל המצוות עולות למעלה לנחת רוח לפניו "נחת רוח שאמרתי ונעשה רצוני" אבל בעבודת הקרבנות יש ענין שהזבח נזבח "לשם ניחוח" וזה אחד מן הששה דברים שהזבח נזבח לשמן. במהות ואיכות הדבקות אין למעלה מתורה, כמאז"ל תלת קשרין מתקשרין דא בדא קוב"ה באורייתא ואורייתא בישראל [א.ה רבינו ציטט כאן באופן מדויק את מה שרגילים להביא בשם הזה"ק ד' ישראל אורייתא וקוב"ה חד וכאן הוא הציטוט הנכון וכן הובא בנפח"ח ש"א פ"א בהגה הצלם], ואין דבקות למעלה הימנה, מ"מ יש דבר מיוחד בכח המעשה כמאז"ל "נחת רוח שאמרתי ונעשה רצוני" כי כח העבודה במעשה ובבית המקדש בפרט מגיע עד מהלך הרצון, התורה היא כביכול חכמתו ית' כמאז"ל אורייתא מחכמה עילאה נפקת - התורה היא חכמתו ית' כפשוטו, אבל הרצון הוא כח למעלה מן החכמה [א.ה כנודע בדרכי הנהגתו שיש עשר דרכים המתחילים מרצון ואח"כ חכמה בינה וגו' רצון נקרא בדרך כלל כתר] והמעשה מעורר עד שם, אמנם אף שזה מעורר שם אך אי"ז דביקות שם, ואין עושה המעשה דבוק ברצון, דביקות אמיתית היא רק דביקות בחכמתו ית' שם יש דיבוק ממש, שנעשה חד ממש, קוב"ה ואורייתא וישראל חד [א.ה. כאן נקט כפי הרגילות לומר פתגם זה], ומרכז המעשה היה בבית המקדש דכללות כל העבודה היא עבודת הקרבנות, לכן שם היתה הדגשה של "נחת רוח שאמרתי ונעשה רצוני" שהמעשה יגיע עד הרצון, וזה פותח את פרשת הרצון שיהיו גילויים חדשים בכח החכמה של מעלה. זה ציור שה"עזר כנגדו" מגיע עמוק יותר ממה שכח הזכר עצמו יכול היה להגיע, אבל התולדה של זה היא דביקות חזקה יותר בכח הזכר - עמוד התורה, גילויים חדשים ודביקות חדשה. ובהיות שנרות חנוכה הם כאמור המשיך עמוד העבודה של

דבר המערכת

השבוע מוגש החלק השני של המאמר שפורסם שבוע שעבר. מנסים ללכת בדרכו של רבינו שהשתדל להפיח את רוחה ע"י דברי תורה שמקשרים למעמקי המועד [ניתן להשיג את הספר נפש אליהו על חנוכה ובו כל ד"ת של רבינו על חנוכה].

בשיעורים בקול הלשון במדור יקרת התורה עוסקים בשבועות הקרובים בבניית עבודה פרטית בבחינת לבדו שמעו ותחי נפשכם!

הבהרה: מחמת סגנונו היחודי שאינו שווה לכל נפש דברי תורתו של רבינו זצ"ל עוברים עריכה ועיבוד לשוני כפי שנעשה בספר "נפשו גחלים תלהט" ש"ל בעדודו. על כן כל שגיאה וטעות נא לתלות אך ורק בעורך. כל הערה תתקבל בברכה.

המערכת

ועדים חדשים כעת בקול הלשון [שם הרב מכון להב מפיו יצא]

"עבודת התפילה עפ"י משנת רבינו זצוק"ל", "רוממות ערך התורה ולומדיה". המשיך שיעורים בספר דעת תבונות ושאר המדורים הותיקים בטחון, י"ג עיקרי האמונה וכו'

נרות חנוכה, וכך יש בהנרות קצת סליחה בנפש, היינו שיוורד עוד קצת בוץ ממעמקי הנפש.

ועל זה המליץ בעל חידושי הרי"מ ז"ל דברי הגמ' בשבת פתילות ושמונים שאין מדליקים בהם בשבת מדליקים בהם בחנוכה בין בחול בין בשבת, (עצם הווארט יש לו מקורות). בשבת לא כל אחד יכול להעמיד את עצמו, וגם לא תמיד יכול האדם להכין עצמו, אלא מי שטרם בערב שבת יאכל בשבת, כמובן טרחה שהיא הכנה לכבוד שבת מבעוד יום, ויש לאדם דברים המעכבים את הנפש מלהתכונן לשבת, [שיוכל להכניס בנפשו שבת דייקע דער'הער], משא"כ נר חנוכה אפילו נפשות פחותות יכולות לתפוס אורו. ומוכן להנ"ל דכמה פחיתות שיש בנפש האדם זה רק עיכוב בפני נר שבת, אבל נר חנוכה שהוא מאיר מי"ג מדות הרחמים, ומנקה את הנפש בעומק ואפילו את הזוהמא שנכנסה בחטא העגל עמוק מאד, ממילא אף אם הנפש העלתה חלודה אין זה יותר גרוע מאותו חטא, וע"י נרות חנוכה אפשר להעביר את זה. זוהי העדיפות של נר חנוכה שהיא חובקת יותר מחביקת נר שבת, שיטת הבה"ג שבנר שבת הוא כניסת שבת, וכניסה לעולם ההוא לא כל אחד זכאי אלא צריך להיות מבורר לזה, אבל נר חנוכה שהיא עדיין בעולמנו ואף אחר ההדלקה הם ימות החול, ובמצב של ימות החול יותר קל לתפוס בזה ולזכות לאור הזה.

ומה שהביא את ישראל להארה זו דחנוכה, כתב הב"ח שזה היה תשובתם של בית חשמונאי בדרך מסירות נפש, היפך ההתרשלות בעבודת המקדש, ותשובה כזו יש בה סגולה (כמבואר בע"ז) כעובדא דר"א בן דורדיא שתשובתו הגיע עד עומק הנפש, ויצאה נשמתו מתוך תשובתו, בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת לא דיין לבעלי תשובה שמתקבלת תשובתם אלא שנקראים רבי, יצאה ב"ק ואמרה ר"א בן דורדיא מזומן לחיי עוה"ב, וביאר המהר"ל (נתיב התשובה) שבעל תורה קנה מעלת השכל, ותשובה מתוך מסירות נפש היינו שנפשו מנותקת מן הגוף והנשמה כצורתה היא בעלת שכל, ולכן נקרא הבע"ת רבי, כן מסי"ג דחשמונאים ששבו בתשובה ומסרו נפשם על העבודה, קנו מהלך של 'רבי' במהלכי התשובה, וכשקנו את הנקודה השכלית ונהיה להם מבט שכלי אמיתי, היפך החוש כהיום איך הכל נראה לפי האמת לפי הארת אור הגנוז, וכך הורידו בתשועתם הארת אור הגנוז, ועמו נמשכו י"ג מדות הרחמים, לכן בנרות שהם סמל הישועה מאיר בכל לילה מדה אחת מי"ג מדות הרחמים.

יקרות ימי החנוכה

הזמן כצורתו אינו נראה יקר כל כך, אבל אם מרחיבים את הדיבורים על זה ורואים כל הון יקר שיש בהם, חמדת כל החמודות ממש, אז מקבלים גישה אחרת, כי הרי כל הדברים שאנו מדברים הם כדי שיהיה מחשבה המצטרפת למעשה, זה התכלית מכל אלו הדברים העומדים ברומו של עולם, כך אנו מקובלים מרבינו חיים מוואלז'ין ז"ל כמ"ש בנפש החיים כהקדמות לכתבי האריז"ל שהעיקר הוא כח המעשה, לעורר את הנחת רוח שאמרתי ונעשה רצוני, ולצרף לזה את כל אותן מחשבות טובות המצטרפות.

לא ע"י הנובלות אלא ע"י עצם האור, וזשה"כ "לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם ולנגה הירח לא יאיר לך והיה לך ה' לאור עולם ואלקיך לתפארתך" ומ"ש שהוא ית' יהיה לאור עולם היינו אותו אור הגנוז. א"כ סגולת אור הגנוז היא מהלכי חידוש, אז כשניגשים לזה צריך להעמיד עצמו לכח החידוש כדי לזכות בו, וציור החידוש ששייך באדם שלא לפי העולם המעורב ברע זה ע"י חידושי תורה, תורה זה המציאות האמתית של העולם מפנימיותו, חידושי תורה זה הציור של האורה בתורה, לעמוד להדלקת הנרות מתוך דבר חידוש בהלכה או באגדה זה העמדת הנפש לפנימיות המצווה, כשעושים בית קיבול לפנימיות המצווה אז זה ניכר באדם, ומאירה בנפשו החיות הפנימית של המצווה.

י"ג מדות הרחמים המאירים בנרות

איתא שבכל לילה בהדלקת הנרות יש לכוין שמאיר למעלה עוד מדה מי"ג מדות הרחמים, וביום השמיני מאירים גם כל שאר המדות, וזו מחשבה המצטרפת למעשה כי המעשה יש לו שייכות לזה, ולפי הדברים שנתבארו יובן שיש להדלקת נרות חנוכה שייכות לי"ג מדות הרחמים, דחנוכה הוא ענף יוה"כ, וביוה"כ שהוא יום שאין שליטה לחטא לית ליה רשות לאסטונוי ואף הקטגור מלמד סנגוריא על כלל ישראל (פדר"א), והכל נהפך לטובה, ויום זה הוא מ"ש בזכריה 'והיה יום אחד הוא יודע לה' לא יום ולא לילה והיה לעת ערב יהיה אור' שהוא יום מלא אורה ואין בו חשך כלל, כן יוה"כ הוא יום המלא מאור הגנוז, ובו חוזרים כל החלקים המקולקלים שבבריאה לטובה בדרך סליחה שע"י י"ג מדות הרחמים, ומכאן האור השולט באותו יום יוצאים משם י"ג מדות הרחמים. [אגב, זהו מה שביו"ט אומרים י"ג מדות בפתיחת הארון, כי י"ג מדות אינם שייכים רק לסליחת עוונות בין כסא לעשור, אלא הם מהלכי הארת אור הגנוז, ממילא ביום שנפתח אור הגנוז ממילא נשפעים הרחמים מי"ג מדות ונהיה שעת רצון למעלה, לכן אומרים י"ג מדות]. ולכן חנוכה שיש בה מהארת אור הגנוז כנ"ל, נמשכים בה מהלכים של י"ג מדות הרחמים, לא לסליחת עוונות עתה, אלא להתקרב להשי"ת קירוב גדול בעת שנשפע בנפשות ישראל 'אני אעביר כל טובי על פניך'.

ובעומק יותר יש כאן גם ענין של סליחה, כי עיקר גזירת היונים נקראת בחז"ל שהחשיכו עיניהם של ישראל בגזירותיהם, בזה שאמרו להם כתבו לכם על קרן השור אין לכם חלק באלקי ישראל, והענין שלהם בזה היה כדי שיוודו ישראל חלילה שהם שייכים בעצם לחטא העגל ח"ו, שזה היה מקרה שאירע להם בתחילת תהליך חיי עם ישראל וזה מעצם מהותם ח"ו, כי מה שקרוב לשרש מראה מהו עומק הפנימיות, ועי"ז טענו היונים ככל הגויים בית ישראל. ממילא בנצחון על יון הופקעה הגזירה של היונים ואז התברר שחטא העגל היה בישראל רק על דרך מקרה, ולא דבר עצמי ואין זה מהם [א.ה. כפי שטענו היוונים, זו היתה הגזירה]. 'ואנכי לא אשכחך' זה נשאר והשאר רק מקרים, ואם זה מקרה יש לו ביטול כי 'המקרה לא יתמיד', ובהתגברות על יון יש כאן עוד נקיון מחטא העגל, ולכן חנוכה שהוא ענף יוה"כ ממשיך לנקות את חטא העגל ע"י